

## Fjärde roten, tomt 14

### **Kvarteret Värnamo**

Sextonde roten 1637–57

Drottninggatan 47 (s. sidan, Ö. Hamnen  
– Ö. vallen)

Åttonde roten 1657–70

Fredsgatan 5 (med 4.14)

#### *Rotemästare Olof Michelsson R16 4.14*

1637: 3 mtl, 1640: 1 mtl

”ibidem qwinfolk” 1639: 1 mtl

#### *Lars Bödker R16 4.14*

1642–44, 1650: 3 mtl, 1645–46, 1648: 4 mtl, 1649, 1652: 2 mtl.

#### *Lars Böckers änka R16 1653–54: 1 mtl*

Om denne Lars Bödker vore ingenting känt, om inte en analys av skatteländernas visade att på hans gamla plats i längden står 1655 en

#### *Anders Jonsson, senare kallad Anders Jonsson Mörck*

(här 1656–67, sedan 4.9 1668–76) eller endast Anders Mörck, till slut Anders Mörck den äldre. Att Anders Mörck kommit till gården genom att gifta sig med Lars Bödkers änka *Ingeborg Nilsdotter* framgår av att redan 1665 nämnes styvsöner *Nils Larsson*, *Anders Larsson Mörck* och styvdottern *Elisabeth Larsdotter*.

Anders Mörck förekommer i accislängderna som bryggare 1663–72. Enligt Stig Dymplings förteckning över ”bryggare och bryggerier” övertog han bryggeriet från *Gunilla Hansdotter*, också kallad *Gunnilla i Böö* eller sal. *Jöns Jönsis änka*, som Dympling anger vara påträffad i källorna 1649–51. Men i kämnärsrätten krävde hon så sent som 19.10.1660 hustru *Karin Jon Arfwids* på betalning för öl. Man kan alltså förmoda, att Anders Mörck var son till den i 22 roten 1646–55 bosatte *Jöns Jönsson bryggare*, kallad *Jon i Böö* (i accislängderna 1649–51) och *Gunilla Hansdotter*. En annan *Jon i Böö* fanns emellertid samtidigt i 26 roten.

Anders Jonsson Mörck var ålderman för bryggargillet men också accisinspektor och accismästare. Enligt resolutionsboken den 17.11.1670 uppmanades accismästaren Anders Mörck att antingen lämna sitt ämbete eller också bryggerinäringen. Han förklarade, att han gärna ville avstå från bryggeriet om bara någon ville lösa till sig hans bryggeriredskap.

1665 hade Anders Mörcks styvson *Nils Larsson* brutit benet och hans matmoder *hustru Elsabe Hans Jöransson* krävdes på arvodet för läkningen av Mäster *Daniel barberare*. Den 15 september berättade hustru Elsebes ”dräng” *Daniel Andersson* vid rätten, att matmodern genom sin piga hade befallt *Nils* att gå i kyrkan men icke att rida dit. Pojken hade sagt sig rida ”Sankt Staphans skeede”. Han hade brutit benet, då matmoderns oskodda häst stupade med honom på stadsbron. När *Daniel Andersson* frågade matmodern, om *Nils Larsson* skulle följa med honom och rida den ena hästen, var hon så upptagen av att läsa ”en andelig bok, att hon allenast nickat åt honom, så-

som hennes manier är, när hon läser och intet vill vara hindrat, varav drängen hade fattat tankar, att hon till hans fråga hade samtyckt”. Hustru Elsebe Hans Jöranssons hade gett Nils moder rådet att låta en barberare hela Nils ben men icke erbjudit sig att betala barberaren.

Den 1.10.1666 lagbjöds första gången

*Christian Meyers*

gård belägen på södra sidan Stora Hamnen (5.9), som Anders Mörck köpt för 200 rdr. På den adressen omtalas Anders Mörck 1668–75 och hans änka Ingeborg Nilsdotter 1676 fram till dess hon sålde gården 1694 till *fortifikationsbokhållare Åke Håkansson*. Anders Mörck och Ingeborg Nilsdotter hade upprättat testamente den 3.7.1676: Det anfördes där att styvdottern Elisabeth Larsdotter hade fått ett mindre belopp i fäderne än sambröderna. Hon skulle därför denna gång få 100 rdr extra. Anders Mörck hade en egen son *Jonas Andersson Mörck*, som fick 900 rdr i fäderne till studier: pengarna skulle förvaltas av modern. Göteborgs registratur för den 13 nov.1696 anger att cautionist för fortifikationskassören Jonas Mörck i Halmstad var hans moder hustru Ingeborg Mörck, som också hade sonen *kaptan Nils Leiondahl*, som bodde i Jönköpings län. Enligt Elgenstierna avled denne *Nils (Larsson) Mörckendahl* 1702 som kaptan i Jönköpings regemente. Han adlades den 15.9.1687 tillsammans med brodern *kaptan Hans Mörck*, som avled som kaptan vid artilleriet i Stockholm 1696.

En Anders Jonsson Mörcks styvson *vintapparen Anders Larsson Mörck* anklagades i nov. 1670 för sabbatsbrott. Hans änka *Catharina Adolfsdotter* och son *Adolf Mörck* omtalas 1.3.1687.

Vid Marstrands rådhusrätt aug–sept. omtalas en arvstvist mellan *artillerilöjtnanten i Halmstad Lars Mörcks* hustru och hennes mans helbror *kaptan Johan Mörcks* änka *Anna Mobeck* Testamente mellan de båda sistnämnda omtalades 9.3.1707. Det är icke känt om dessa båda härstamade från Ingeborg Nilsdotters söner.

*Anders Pedersson laxfiskare*

1669–1707 M1676: 1 tomt

17.12.1678 upplät rådet till *Nils Svensson Kråka* och Anders Pedersson stadens laxfiske i Sävån och vid Högen på ett års tid som arrende för 170 d smt jämte 24 goda laxar till magistraten.

*Båtsmansänkan Elin* hos Anders laxfiskare 1676–77

*Maria Larsdotter*, änka 1677

*Jon Kock* 1674–75

*Johan Guldsmed* 1681

Det är osäkert vem denne var: En *Johan Danielsson guldsmed* omtalas så tidigt som 2.8.1660, då det säges, att han besovit och mökränt sin tjänstepiga *Elisabeth Håkansdotter*.

*Hans Lax ringkarl*

Tillsammans med *högbåtsman Anders Pehrsson* bodde han 1710 i gården, 1715 värderad till 120 d smt. Hustrun betecknas 1717 som ”uthgammal och sjuk”, han själv 1720 som fattig. Den 16 febr. 1711 begärde Hans Lax sin intjänta lön från Mikaeli till nyår, som ”den mörkaste och svåraste delen om hela året”.

*Olof Svensson (Litzberg) järndragare*

hade övertagit gården 1723 (kallas då uppsättare). Inneboende 1730 var avskedade *ryttaren Linert Norberg* 1733 och *båtekarlen Roluf Berg* 1734. Enligt bouppteckning 24.7.1740 efterlämnade Olof Svensson hus och tomt på Drottninggatan mellan sporrsmeden Anders Månsson och Christoffer Amundssons änka, värderad till 800 d smt. Hans första hustru hette *Stina Hansdotter* (Lax?, bou 18.4.1738). *Klockaren Jonas Grundell* intygade den 11.7.1744, att unge personen *Johannes (Olufsson)* enligt Gustavi anteckningsbok var döpt den 26.8.1729 av ärliga föräldrarna järndragaren Oluf Svensson och Christina Hansdotter. Enligt uppgift av Wilhelm Berg skulle Olof Svensson järndragare bära familjenamnet Litzberg (eller Lietzberg, Berg II:1–2, 335).

Oluf Svenssons änka *Ingeborg Nilsson Themelin*, död 24.3.1780, sades 1741 ”ej vara av förmögenhet”. Hon gifte om sig med *klensmeden Helge Borg*, död 1769, och flyttade till granngården 4.15 väster härom. Här hade hon 1741 hyresgästen *perukmakaren Anders Hanton*, som enligt börsbrev, daterat 20.5.1707, var född den 10.12.1686 till *handskmakaremästare Henrik Hanton* och hans hustru *Catarina Andersdotter*, båda avlidna. Där bodde också *skomakaren Carl Sigström*, vilken enligt avkortningslängden 1740 låg i stor värk och sveda och var alldeles utfattig, vilket inte hindrade, att han omkring 1750 blev ägare till västra halva 2.29 (se Gulin II, 50).

Gården mellan järndragaren Jöns Tollessons gård i öster och smeden Helge Borgs hus i väster inropades på auktion den 4.6.1742 (uppbud 6.9.1762) för 938 d smt av järndragaren Olof Svenssons svärson

*Saltmätaren, senare äldermannen, Jöns Larsson*

född 1706, död 4.10 1774. Saltmätareälderman Jöns Larsson hade 1753 hos sig anställd *drängen Lars Andersson*, som brukades vid saltmätarens tobaksplantage och därför var skattefri. Där bodde också liksom 1755 fattige *skräddaren Jonas Graff* med *lärgossen Bengt Sparlund*.

Gården ägdes 1775 av Jöns Larssons änka *Christina Elisabeth Lietzberg*, död 29.4.1779 (bou efter båda makarna 10.6.1779).

*Skräddaremästare Peter Liljequist*

lät den 23.7.1781 för 1083 rdr 16 skill specie (6 500 d smt) uppbjuda gården, som anges belägen vid Drottninggatan mellan klensmeden Erik Borgs å västra och hökaren Johan Kihls å östra sidan varande hus och gårdar, som han köpt av *handelsmannen Andreas Andersson* och hans hustru den 6.7.1781. Samma år pantsatte mäster Petter Liljequist och *Anna Sahlgren* sin gård till herrarna *Nicolaus Sahlgren och Alströmer* för 916 rdr skuld.

Peter Liljequist, som fått burskap 6.6.1777, avled 19.1.1782 (bou 11.6.1782). Anna Sahlgren efterlevde.

*Målaren Joakim Gottfrid Reimer*

ägde gården 1785–87 och

*Bagaren Herman Brehmer*

ägde den 1790. Herman Brehmer gjorde konkurs 31.10.1792. När konkursansökan behandlades vid rådhusrätten den 31.10.1792 omtalade han, att den hastiga eldsvådan natten mellan andra och tredje mars 1792 hade ”klätt honom och hans hustru nakna”. Fastigheten, hus och gård på Drottninggatan, hade enligt köpebrev kostat 1566, 32 rdr plus vängåva till säljarens hustru 33.16 rdr. Samma förfallna gårds iståndsättande samt inrättande till bageri kostade enligt räkning 900:- Summa 2 500 rdr.

På auktion den 29.1.1793 på begäran av kuratorerna över bagaren mäster Herman Brehmers gäldbundna bo såldes hans vid Drottninggatan under nummer 14 belägna avbrända tomt. Den utbjöds för 1 400 d smt men ingen köpare anmälde sig.

Såväl 4.13 som 4.14 ägdes 1800 av *svarvaren Johan Vigandt* som ödetomter. Sistnämnda tomt uppbjöds av Vigandt den 15.7.1805.

***Senare uppbud av 4.13–14***

bryggaren Sven Svensson 9.9.1822

handlanden Hans Jacobsson. 3.9.1855